

Dossier de premsa
Any Maria Matilde Almendros Carcasona

100

Maria Matilde
Almendros
Carcasona

Any Maria Matilde Almendros Carcasona

El Govern de la Generalitat de Catalunya ha aprovat commemorar de manera oficial els cent anys del naixement de Maria Matilde Almendros Carcasona (Manresa, 1922 - Barcelona, 1995) i dedicar el 2022 a organitzar i coordinar una sèrie d'actes públics de reconeixement a les seves aportacions.

Al llarg de la seva vida professional, Maria Matilde Almendros Carcasona va saber sempre compaginar les seves dues grans passions: el teatre i la ràdio. Va ser una de les locutores més populars i estimades de Catalunya i una de les actrius més reconegudes de la seva època. Fou pionera en l'ús del català durant el franquisme i els primers anys de la democràcia, emprenedora com a dona de ràdio que va tenir un programa propi i també com a directora i promotora teatral. Va contribuir a la popularització del teatre català, sobretot de Guimerà, Pitarra i Sagarra, entre d'altres. Va ser una comunicadora excel·lent que va transmetre la cultura i la tradició catalana a través de Ràdio Manresa, de Radio Nacional de España i de Ràdio 4, així com amb les obres que interpretava als escenaris d'arreu de Catalunya. El programa de ràdio "De España para los españoles" la va fer popular internacionalment sobretot en els països d'Europa on vivien emigrants catalans i espanyols.

L'Institut Català de les Dones del Departament d'Igualtat i Feminismes, l'Ajuntament de Manresa, l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya, Ràdio Manresa, el Col·legi de Periodistes de Catalunya–Demarcació Catalunya Central i El Galliner impulsen els actes de reconeixement i divulgació de la trajectòria d'aquesta actriu i comunicadora manresana.

Al llarg de l'any es desenvoluparan actuacions sota els següents eixos:

- Reivindicació del paper de la dona a la ràdio
- Emprenedoria en l'àmbit de la cultura
- Promoció de la cultura catalana a través del teatre i la ràdio

Actuacions Any Maria Matilde Almendros Carcasona

En el marc de l'Any Maria Matilde Almendros Carcasona i a través d'aquests eixos, es realitzaran les següents accions:

Presentació de l'Any Maria Matilde Almendros Carcasona

Acte de presentació de l'Any de la commemoració al Col·legi de Periodistes de Catalunya, on es presentaran els eixos i les actuacions que es desenvoluparan per difondre la seva figura.

22 de març, 12h, Col·legi de Periodistes de Catalunya (Barcelona)

Lectura de teatre *La Dida*

Acte de lectura de fragments de l'obra de teatre *La dida* de Frederic Soler Pitarra, a càrrec d'actors del Grup de Teatre els Carlins de Manresa i persones que van fer teatre a Manresa amb Maria Matilde Almendros Carcasona.

8 d'abril, 19 h, Teatre els Carlins (Manresa)

Entrevista: *De la ràdio del segle XX a la comunicació del segle XXI*

Entrevista de la periodista manresana Eli Pagan al comunicador Josep Cuní a l'entorn del canvi generacional del món radiofònic durant els darrers 50 anys, dins el cicle Pessics de Vida (Centre Cultural el Casino de Manresa-Col·legi de Periodistes de Catalunya).

19 d'abril, 19 h, Espai Plana de l'Om (Manresa)

Acte central de l'Any Maria Matilde Almendros Carcasona

Acte central de l'Any Maria Matilde Almendros Carcasona a Barcelona, amb la inauguració de l'exposició dedicada a la seva persona, comissariada per Elvira Altés i produïda per l'ICD. Conversa sobre la dona al periodisme.

13 de juny, 18 h, Seu del Col·legi de Periodistes de Catalunya (Barcelona)

Exposició itinerant

Amb la finalitat de posar en valor la figura de Maria Matilde Almendros Carcasona, es realitzarà una exposició itinerant que s'incorporarà al catàleg de mostres divulgatives de l'Institut Català de les Dones, la qual s'oferirà amb una conferència sobre el paper de les dones a la ràdio. Exposició comissariada per Elvira Altés i produïda per l'ICD.

Ràdio-Teatre: *L'Hostal de la Glòria*

La figura de Maria Matilde Almendros s'associa a la ràdio i al teatre i, precisament tant a Manresa com a Barcelona, va protagonitzar un bon nombre d'obres de teatre que es podien escoltar. El Grup de teatre Nostra Llar de Manresa recrearà *l'Hostal de la Glòria* de Josep Maria de Segarra i ho farà en format de ràdio-teatre en un sala amb presència de públic que podrà veure com es desenvolupa aquest format. L'obra serà enregistrada i emesa per totes les televisions i ràdios locals de Catalunya amb la Xarxa de televisions locals.

25 de maig, 20 h, Teatre Kursaal (Manresa)

La sardana

Tenint en compte la seva vinculació amb el món sardanista i que va ser una de les dones a qui se li va dedicar la sardana 'Les quatre veus' de Joan Lluís Moraleda i Perxachs, al llarg de l'any i en ballades de sardanes s'interpretarà aquesta peça en recordança seva.

Inauguració de l'exposició i taula rodona: *Maria Matilde Almendros, dues passions: la ràdio i el teatre*

Inauguració a Manresa de l'exposició creada per donar a conèixer la figura de Maria Matilde Almendros Carcasona, comissariada per Elvira Altés i produïda per l'ICD.

A continuació, taula rodona moderada per la periodista manresana Rosa Clarena, amb Elvira Altés, periodista feminista, professora de periodisme i investigadora catalana especialitzada en comunicació i gènere; Enric Frigola, periodista i exdirector de Ràdio 4; Joan Pera, actor i director teatral i Carme Sansa, actriu. Tots quatre són coneixedors de la figura d'Almendros després d'anys treballant amb ella a la ràdio i al teatre.

20 de setembre, 18.30 h, Espai Plana de l'Om (Manresa)

Recordatori ciutadà

A Manresa es preparen diversos actes de reconeixement, entre ells la concessió del títol de Manresana Il·lustre i la col·locació d'una placa commemorativa a l'edifici de Manresa on va viure els primers anys.

Tardor 2022

Qui és Maria Matilde Almendros Carcasona?

La seva vida va ser una autèntica obra de teatre perquè de la seva passió en va fer un treball i de viure el món de la interpretació com una afició en els primers anys va passar a ser la seva feina plasmada en el món de la ràdio amb les primeres emissions de ràdio teatre a Ràdio Manresa als anys 40. La professió radiofònica la va combinar amb el teatre, primer a Manresa i després a Barcelona, com actriu, directora i promotora teatral i cultural.

Maria Matilde Almendros Carcasona va néixer a Manresa el 10 d'octubre de 1922. Als 13 anys va començar a treballar en una fàbrica de sabates, feina que compaginà per seguir els estudis a l'Institut Lluís de Peguera. Els vespres feia dibuix i pintura a l'Escola d'Arts i Oficis. Allà fou on, l'any 1937, Joan Trench i Hermínia Biadiu li proposaren formar part de l'Elenc Juvenil Primavera, un grup de teatre que cada diumenge al matí feia funció a l'Ateneu Obrer Manresà.

Al llarg de la seva vida professional va saber sempre compaginar les seves dues grans passions: el teatre i la ràdio.

Així, l'any 1940, acabada la guerra, va fer la primera aparició radiofònica a *Ràdio Club Manresa*, actuant al mateix temps com a primera actriu del teatre Apolo de Manresa amb Domènec Ferrer i Folch.

Va crear i dirigir la seva pròpia companyia, la Companyia de Comèdies Maria Matilde Almendros, dedicada a representar els clàssics del teatre català. Va compartir la direcció de la Companyia de Comèdies Almendros-Ferrer (1949-1953) que havien creat amb el manresà Domènec Ferrer i també de la Companyia Almendros-Vals amb l'actor Francesc Vals. Va formar part de la Companyia Mario Cabré i molts anys van fer junts Don Juan Tenorio.

L'any 1952 va estrenar i actuar al Romea de Barcelona en l'obra d'en Josep Maria de Sagarra *L'amor viu a dispesa*, juntament amb Maria Vila i Emília Baró. A partir d'aquesta interpretació, el locutor i polític català Joan Viñas Bona la va convèncer per treballar a Radio Nacional, on va participar en diversos programes.

El primer va ser *Fantasía*, amb Maruja Fernández, Jorge Arandes i Federico Gallo. Però el programa que més renom li va donar va ser *De España para los españoles*, que es va emetre diàriament des de l'any 1964 fins al 1978 a Radio Nacional de España.

A banda, Maria Matilde Almendros Carcasona va ser una de les dones pioneres en parlar català en temps difícils. Va participar en els programes *Paraula i pensament*, *La Veu de la Sardana* i *Novel·la*, i va formar part de l'equip que va iniciar la programació de *Ràdio-4* l'any 1977, amb el programa *Temps obert*.

El seu treball de locutora el va compaginar amb la professió d'actriu, tant al teatre com al cinema. Així, va participar a les pel·lícules *El Ángel está en la*

cumbre (1958), *Les Aventures de Taxi Key* (1959), *Gaudí* (1960), entre d'altres. En la seva faceta teatral, Maria Matilde Almendros Carcasona era una gran amant del teatre en català, i va participar en obres de Josep Maria de Segarra, d'Àngel Guimerà i Frederic Soler Pitarra, entre d'altres.

En els seus darrers anys va actuar en televisió a la sèrie *Doctor Caparrós* (1979), del circuit català de TVE.

A les eleccions generals de 1977, les primeres després de la dictadura franquista es presentà a la província de Barcelona pel partit Pacte Democràtic per Catalunya.

Va morir a Barcelona el 15 de desembre de 1995.

Reconeixements

El 1990, Maria Matilde Almendros Carcasona va rebre la Creu de Sant Jordi i el Premio Nacional de Interpretación. Després de rebre la distinció de la Generalitat, va manifestar: *“La Creu de Sant Jordi és molt important i el més recent però el major premi és poder estar en contacte amb el públic i que en escoltar la meua veu diguin: Aquesta és la Maria Matilde Almendros”*.

Altres premis rebuts:

- 1960: Premi de la crítica a la millor interpretació femenina, atorgat per la crítica teatral de Barcelona.
- 1969: Premi Ondas a la millor locutora.
- 1970: Premi Antena de Oro, categoria Emissions i produccions.
- 1981: Premio literari Mestre Robert de Nola, II edició, modalitat premi de ràdio.

Comissària de l'Any Maria Matilde Almendros Carcasona

Pilar Goñi Garriga

Llicenciada de Ciències de la Comunicació, comença a treballar amb 16 anys a Ràdio Manresa-Cadena Ser on combina els seus estudis amb ser locutora de ràdio.

Més endavant, als 32 anys, i després de fer un ampli recorregut com a redactora de política municipal i redactora del món de la cultura, passa a ser directora general de *Ràdio Manresa-Cadena Ser*. També és directora de la publicació escrita *Freqüència* a la comarca del Bages, i del *Canal Taronja*.

En el món del teatre, des de ben petita actua en grups de teatre amateur a Manresa, creant el seu propi grup juvenil els anys 80 amb el nom de *Xauxa*.

L'any 2007 dirigeix la formació d'un grup de persones rellevants de Manresa en un homenatge a l'insigne dibuixant Joan Vilanova, representant en el Teatre Conservatori de Manresa *L'auca de la Llum*, una recreació històrica dels fets més rellevants de la història de Manresa que representa una mobilització ciutadana de gairebé un any en que tots els improvisats artistes es van unir per convertir-se en actors i actrius.

També ha format part en diverses ocasions del jurat de concursos de teatre amateur i de cinema a Manresa i al Bages.

Entitats adherides a l'Any Maria Matilde Almendros Carcasona

- Ajuntament de Manresa
- Associació de Dones Periodistes de Catalunya
- Col·legi de Periodistes de Catalunya-Demarcació Catalunya central
- Ràdio Manresa-Cadena Ser
- El Galliner
- Grup escènic *Nostra Llar* de Manresa
- Grup teatral *Els Carlins* de Manresa
- Federació de Grups de Teatre Amateur de Catalunya
- Institut Guillem Catà de Manresa
- Confederació sardanista de Catalunya

Informació

Comissària de la commemoració:

Pilar Goñi Garriga

pilar@els40.com

605855909

Comunicació de l'Institut Català de les Dones:

Victòria Esparza Vidal

Victoria.esparza@gencat.cat

637364207

Comunicació de l'Ajuntament de Manresa:

Carmina Oliveras Vila

coliveras@ajmanresa.cat

673299805

<https://dones.gencat.cat/ca/ambits/activitats/commemoracions/commemoracions-2022/maria-matilde-almendros-i-carcasona/>

<http://www.manresa.cat/AnyMariaMatildeAlmendros>

#AnyMariaMatildeAlmendros